

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 479/2013-10

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 2. októbra 2013 predbežne prerokoval sťažnosť Ing. P. Ď., B., zastúpeného obchodnou spoločnosťou B., s. r. o., B., v mene ktorej koná advokát a konateľ JUDr. B. J., vo veci namietaného porušenia jeho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky v spojení s čl. 1 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom a rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 29. apríla 2013 v konaní vedenom pod sp. zn. 3 Obo 57/2011 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť Ing. P. Ď. **o d m i e t a** pre nedostatok právomoci Ústavného súdu Slovenskej republiky na jej prerokovanie.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 4. septembra 2013 doručená sťažnosť Ing. P. Ď. (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namieta porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) v spojení s čl. 1 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie

podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom a rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) z 29. apríla 2013 v konaní vedenom pod sp. zn. 3 Obo 57/2011 (ďalej aj „napadnutý postup a uznesenie najvyššieho súdu“).

Zo sťažnosti vyplýva, že sťažovateľ sa návrhom doručeným Krajskému súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) domáhal proti žalovaným v prvom až piatom rade vydania zmenkového platobného rozkazu.

Krajský súd 20. decembra 2005 vydal zmenkový platobný rozkaz, ktorým zaviazal žalovaných zaplatiť sťažovateľovi zmenkovú sumu 204 000 000 Sk. Na základe námietok žalovaných krajský súd rozsudkom sp. zn. 8 Cb 2/2003 z 13. apríla 2011 „ponechal v platnosti zmenkový platobný rozkaz len v časti sumy =3.000.000,- Sk (... 99.581,76 EUR) a v ostatnej časti zmenkový platobný rozkaz zrušil“.

Po odvolaní sťažovateľa následne najvyšší súd rozsudok krajského súdu sp. zn. 8 Cb 2/2003 z 13. apríla 2011 v napadnutej časti potvrdil.

Sťažovateľ namieta, že najvyšší súd (ako aj krajský súd) „v rozpore s doterajšou súdnou praxou nesprávne vyhodnotili otázku unesenia bremena tvrdenia, ako aj dôkazného bremena v konaní o zaplatenie nároku zo zmenky. Uvedená nesprávna interpretácia právnych noriem má aj rozmer ústavný, keďže je v rozpore s doterajšou súdnou praxou, čo má za následok ústavnú neudržateľnosť rozhodnutia porušovateľa.

... postupom všeobecných súdov (vrátane postupu porušovateľa došlo k odňatiu jeho možnosti konať pred súdom, čo malo za následok porušenie jeho ústavného práva na prístup k súdu v zmysle čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 Dohovoru, pretože všeobecné súdy interpretovali právo v rozpore s požiadavkou ústavne konformného výkladu, ich výklad vyústil do prepriateho formalizmu, čo je ústavne neudržateľné.“

Sťažovateľ tiež poukazuje na to, že senát najvyššieho súdu v takmer identickom zložení v inom konaní na najvyššom súde vedenom pod sp. zn. 4 Obo 184/2007 „dospel

k úplne opačnému záveru týkajúceho sa unesenia dôkazného bremena pri uplatnení nároku zo zmenky“ , než dospel v jeho veci, „čo je ústavne neudržateľné, pretože narušuje princíp právnej istoty“.

V tejto súvislosti uvádza, „že vo veci podal aj dovolanie, avšak vzhľadom na to, že rozhodnutie porušovateľa je tzv. potvrdzujúcim rozhodnutím, prípustnosť dovolania je limitovaná len úzkymi dôvodmi uvedenými v § 237 OSP (tzv. procesné dôvody). Sťažovateľ podal dovolanie v zmysle § 237 f) a § 237 g) OSP. V tejto sťažnosti však sťažovateľ uvádza dôvody, ktoré presahujú rámec dovolacích dôvodov daných § 237 OSP, pretože meritom ústavnej sťažnosti je 1) ústavne neudržateľný výklad tzv. presunu dôkazného bremena v zmenkovom konaní zo žalovaného na žalobcu za situácie, ak žalovaný je procesne absolútne pasívny (dokonca za situácie úplnej absencie výsluchu žalovaného ako jedného z dôkazov) a 2) otázka porušenia princípu právnej istoty pri odchýlení sa od ustálenej zmenkovej doktríny a doterajšej judikatúry pri absencii dôvodu, prečo došlo k odchýleniu od predošlého právneho názoru.“.

Sťažovateľ žiada vydať nález, ktorým by ústavný súd vyslovil , že „Základné právo sťažovateľa na právnu istotu podľa čl. 1 ods. 1 Ústavy..., súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy... a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru... postupom a rozsudkom najvyššieho súdu... zo dňa 29.04.2013, v konaní vedenom pod sp. zn.: 3 Obo 57/2011, porušené bolo.

Rozsudok Najvyššieho súdu... zo dňa 29. 04. 2013, v konaní vedenom pod sp. zn.: 3 Obo 57/2011 sa zrušuje a vec sa vracia Najvyššiemu súdu ... na ďalšie konanie.“

Napokon požaduje aj náhradu trov konania.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľov. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania.

V čl. 127 ods. 1 ústavy je zakotvený princíp subsidiarity, podľa ktorého ústavný súd môže konať o namietanom porušení práv sťažovateľa a vecne sa zaoberať sťažnosťami iba vtedy, ak sa sťažovateľ nemôže domáhať ochrany svojich práv pred všeobecným súdom. Namietané porušenie niektorého zo základných práv alebo slobôd teda automaticky nezakladá aj právomoc ústavného súdu na konanie o nich. Pokiaľ ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti fyzickej osoby alebo právnickej osoby zistí, že ochrany tohto základného práva alebo slobody, porušenie ktorých namieta, sa sťažovateľ môže domôcť využitím jemu dostupných a aj účinných právnych prostriedkov nápravy, prípadne iným zákonne upraveným spôsobom pred iným súdom alebo pred iným štátnym orgánom, musí takúto sťažnosť odmietnuť z dôvodu nedostatku svojej právomoci na jej prerokovanie (napr. m. m. IV. ÚS 179/05, IV. ÚS 243/05, II. ÚS 90/06). Ústavný súd predstavuje v tejto súvislosti ultima ratio inštitucionálny mechanizmus, ktorý nasleduje až v prípade nefunkčnosti všetkých ostatných orgánov verejnej moci, ktoré sa na ochrane ústavnosti podieľajú. Opačný záver by znamenal popieranie princípu subsidiarity právomoci ústavného súdu podľa zásad uvedených v § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde (III. ÚS 149/04, IV. ÚS 135/05, III. ÚS 12/2013).

Zásada subsidiarity reflektuje okrem iného aj princíp minimalizácie zásahov ústavného súdu do právomoci všeobecných súdov, ktorých rozhodnutia sú v konaní o sťažnosti preskúmané (IV. ÚS 303/04, III. ÚS 183/2013).

Podstatou sťažnosti je tvrdenie sťažovateľa podľa ktorého postupom všeobecných súdov mu bola ako účastníkovi konania odňatá možnosť konať pred súdom a okrem toho namietal, že v konaní došlo k porušeniu princípu právnej istoty, pretože senát najvyššieho súdu v takmer identickom zložení v konaní na najvyššom súde vedenom pod sp. zn. 4 Obo 184/2007 *„dospel k úplne opačnému záveru týkajúceho sa unesenia dôkazného bremena pri uplatnení nároku zo zmenky“*, než dospel v jeho veci.

Ústavný súd zo sťažnosti zistil, že sťažovateľ pred doručením sťažnosti ústavnému súdu podal na najvyššom súde dovolanie *„v zmysle § 237 f) a § 237 g) OSP“*.

Podľa konštantnej judikatúry ústavného súdu (III. ÚS 302/08, III. ÚS 50/2010, IV. ÚS 39/2011) odňatím možnosti konať pred súdom sa rozumie postup súdu, ktorým znemožnil účastníkovi realizáciu tých procesných práv, ktoré mu Občiansky súdny poriadok (ďalej aj „OSP“) dáva (napr. právo zúčastniť sa pojednávania, robiť prednesy, navrhovať dôkazy, vyjadrovať sa k vykonaným dôkazom i k právnej stránke veci a pod.) s cieľom zabezpečenia spravodlivej ochrany jeho práv a právom chránených záujmov. Z obdobných právnych názorov vychádza aj judikatúra najvyššieho súdu (napr. rozhodnutia sp. zn. 5 Cdo 102/01, sp. zn. 2 Cdo 13/2004 a sp. zn. 1 Obdo V 76/2006).

Keďže v sťažnosti tvrdený dôvod (odňatá možnosť konať pred súdom) je aj dovolacím dôvodom podľa § 237 písm. f) OSP (k podobným záverom už ústavný súd dospel vo veciach napr. sp. zn. III. ÚS 88/02, I. ÚS 244/07, III. ÚS 26/09 a sp. zn. III. ÚS 109/2010) a dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa účastníkovi konania postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom, a okrem toho dovolací súd má vždy povinnosť prihliadnuť na prípadnú procesnú vadu uvedenú v § 237 OSP a popri skúmaní podmienok prípustnosti podľa § 238 a § 239 OSP sa vždy zaoberá aj prípadnou prípustnosťou dovolania z dôvodu závažných procesných väd konania

vymenovaných v § 237 OSP (obdobne napr. I. ÚS 136/0, III. ÚS 542/2012), ústavný súd konštatuje, že nie je oprávnený poskytovať ochranu ústavnosti vo veciach, v ktorých sa sťažovateľ mohol domôcť ochrany v konaní pred všeobecným súdom vlastnými dovolenými a Občianskym súdnym poriadkom ustanovenými procesnými úkonmi (podobne napr. IV. ÚS 49/05, II. ÚS 73/05, I. ÚS 79/07).

Právomoc najvyššieho súdu ako dovolacieho súdu rozhodnúť o námietkach sťažovateľa v dovolaní založených na rovnakej argumentácii, že mu bola odvolacím súdom odňatá „*možnosť konať pred súdom*“, uplatnenej aj v sťažnosti adresovanej ústavnému súdu, vzhľadom na princíp subsidiarity vylučuje, aby o nej rozhodoval súčasne aj ústavný súd. Ústava ani zákon o ústavnom súde (§ 53 ods. 1) nepripúšťajú, aby si účastník konania zvolil medzi súdnymi orgánmi ochrany porušení základných práv a slobôd, naopak, čl. 127 ods. 1 ústavy jednoznačne požaduje vyčerpanie všetkých účastníkovi dostupných a účinných prostriedkov nápravy ešte predtým, ako sa obráti na ústavný súd (obdobne IV. ÚS 163/09).

Sťažovateľ mal k dispozícii účinný právny prostriedok na ochranu svojich práv, o ktorom bol oprávnený rozhodnúť najvyšší súd, čo vylučuje právomoc ústavného súdu. Opierajúc sa o citované ústavný súd preto odmietol sťažnosť sťažovateľa podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde pre nedostatok svojej právomoci (m. m. IV. ÚS 177/05, III. ÚS 218/2010, III. ÚS 542/2012).

Ústavný súd považuje za potrebné reagovať aj na námietky sťažovateľa poukazujúce na odlišnosť časti rozhodovacej praxe všeobecných súdov pri rozhodovaní vecne a právne podobných vecí. Ústavný súd poznamenáva, že mu neprislúcha zjednocovať in abstracto judikatúru všeobecných súdov (a ani zjednocovanie právnych názorov jednotlivých sudcov) a suplovať právomoc, ktorá podľa § 8 ods. 3 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov je zverená najvyššiemu súdu. V tejto súvislosti ústavný súd poznamenáva, že vývoj právnych názorov všeobecných súdov v právne obdobných prípadoch nemožno automaticky stotožňovať s porušením základného práva na súdnu ochranu a spravodlivé súdne konanie, pokiaľ je prípadná odlišnosť týchto

právnych názorov založená na racionálnej právnej argumentácii. Je pritom vecou (a najmä povinnosťou) vo veci konajúcich všeobecných súdov vysporiadať sa nielen so zákonnosťou, ale aj ústavnosťou svojich rozhodnutí [čl. 144 ods. 1 ústavy (pozri aj III. ÚS 595/2012)].

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 2. októbra 2013